

Temat: Moralność panny... Balladyny.

Klasa VII szkoła podstawowa (2 godziny lekcyjne)

Jeśli pracujemy zdalnie, korzystając np. z Teamsa, lekcję możemy przygotować w notesie zajęć, by uczniowie mogli swobodnie wykonać wszystkie ćwiczenia.

Cel ogólny: Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworu literackiego.

Cele operacyjne:

Po zajęciach uczniowie powinni:

- funkcjonalnie wykorzystywać pojęcia związane z prawem i moralnością.

NACOBZU (kryteria sukcesu):

- rozpoznasz utwór literacki jako tragedię,
- odróżniasz pojęcia prawo, moralność, norma moralna,
- nazywasz cechy charakteru postaci literackiej,
- odróżniasz charakterystykę pośrednią i bezpośrednią.

Przebieg lekcji

Część organizacyjna:

1. Powitanie uczniów.
2. Sprawdzenie obecności.
3. Podanie uczniom celów lekcji.
4. Zapisanie tematu lekcji.

Część właściwa lekcji

1. Nauczyciel rozpoczyna lekcję od pogadanki na temat dobra i zła.

Przykładowe pytania kierowane do uczniów:

- Co, według Was, oznaczają słowa dobro i zło?
- Co to znaczy, że ktoś zachowuje się dobrze? Podajcie przykłady dobrych zachowań.
- Co to znaczy, że ktoś zachowuje się źle? Podajcie przykłady złych zachowań.
- Kto lub co decyduje o ocenie naszych zachowań? Czy postępujemy dobrze czy źle?
- Jakie mogą być konsekwencje złych lub dobrych zachowań, np. w szkole lub w domu?

W wypowiedziach uczniów na pewno pojawią się takie terminy, jak: sumienie, norma, kara, nagroda, wyrzuty sumienia, prawo, moralność.

2. Nauczyciel przedstawia uczniom definicje słów *moralność* i *prawo* według „Słownika języka polskiego” PWN

Prawo – ogół przepisów i norm prawnych regulujących stosunki między ludźmi danej społeczności.

Moralność – zespół ocen, norm i zasad określających zakres poglądów i zachowań uważanych za właściwe.

Po zapoznaniu się uczniów z definicjami słów nauczyciel dopytuje, kto decyduje o tym, jakie prawo obowiązuje w danej społeczności i kto je tworzy. Po uzyskaniu odpowiedzi (sejm jako władza ustawodawcza) lub wyjaśnieniu uczniom, jak powstaje prawo, nauczyciel dopytuje o normy moralne i wyjaśnia, że te, ustanawiane przez ogół, społeczność, są zbiorem zasad, które określają, co jest dobre, a co złe.

3. Zapisanie tematu lekcji: Moralność panny... Balladyny.

a) Praca z tekstem ikonograficznym

Nauczyciel przedstawia uczniom obrazek (można tekst zamieścić w notesie zajęć przed rozpoczęciem lekcji) i prosi o rozwiązanie zadania.

Zadanie/polecenie

Czy zamieszczony niżej obrazek ma, według Ciebie, związek z treścią „Balladyny”? Sformułuj argument, którym uzasadnisz swoją odpowiedź. (Zwróć uwagę na słowa „królewny”).

Przykładowa odpowiedź ucznia:

Obrazek ma, według mnie, związek z treścią utworu J. Słowackiego pt. „Balladyna”, ponieważ jest na nim przedstawiona królewna, która została wybrana przez królewicza na żonę tylko dlatego, że jej stopa pasowała do pantofelka. Królewicz nie zwrócił uwagi na wygląd dziewczyny, nie zauważył nawet, że to nie jest kobieta. W dramacie Słowackiego Kirkor wybiera na żonę Balladynę, ponieważ ta wygrywa konkurs. Graf, zafascynowany jej urodą, nie zwraca uwagi na zachowanie, np. pełne fałszu słowa, którymi Balladyna zapewnia go o miłości. Nie widzi też, że Wdowa robi wszystko, by pojął za żonę jej starszą córkę, o której sama mówi, że nawet ptaki się przed nią chowają.

b) Rozmowa z uczniami na temat wyboru żony przez Kirkora.

- Czy Kirkor dobrze postąpił, biorąc za żonę Balladybę?

- Jakim człowiekiem był Kirkor?

c) Które spośród podanych cech charakteru przypisałbyś postaci? Podaj przykłady z tekstu.

łatwowierny, dobroduszny, niełojalny, nieuczciwy, honorowy, wierny, skromny, zadufany

Po zaznaczeniu cech charakteru Kirkora uczniowie dochodzą do wniosku, że był on dobrym człowiekiem i postępował zgodnie z zasadami moralnymi. To, że wybrał za żonę Balladybę, nie zależało tylko od niego (tu nauczyciel pomaga uczniom, mówiąc o wpływie sił nadprzyrodzonych na losy postaci w tragedii antycznej i dramacie romantycznym), a cechy charakteru bohatera „pozwołyły” Gopłanie wpłynąć na jego losy.

d) Uzupełnij tabelę, wpisując dobre i złe uczynki kobiety.

Dobre uczynki i zachowania Balladyny	Złe uczynki i zachowania Balladyny
- wyrzuty sumienia po zabiciu Aliny	- zabicie siostry - pozbycie się matki - zabicie Gralona - spiskowanie z Kostrynem przeciwko mężowi - wydanie rozkazu o powieszeniu Pustelnika - zabicie Grabca - otrucie Kostryna

Czy, według Ciebie, Balladyna jest w pełni odpowiedzialna za śmierć Aliny?

Czy zachowanie siostry mogło skłonić Balladynę do zbrodni?

Czy Balladyna miała wyrzuty sumienia po zabiciu Aliny? (Zwróć uwagę na jej wypowiedź po zabiciu siostry)

Czy mogła wrócić życie siostrze, dlaczego tego nie zrobiła?

Czy o losach Balladyny również decydowały siły nadprzyrodzone?

Jakie uczucia możesz przypisać Balladynie, wiedząc, co zrobiła i czym się kierowała?

Jakie cechy charakteru postaci możesz wymienić, biorąc pod uwagę treść całego utworu? Pamiętaj o charakterystyce pośredniej i bezpośredniej.

Czy cechy charakteru Balladyny „ułatwiły” czy „utrudniły” Gopłanie wpływ na losy postaci?

Czy, według Ciebie, Balladyna słusznie została ukarana za swoje zbrodnie?

Jak sądzisz, dlaczego karę „zesłał” Bóg? Balladyna postąpiła wbrew prawu czy moralności?

e) Po wysłuchaniu odpowiedzi uczniów na pytania zapisane pod tabelką nauczyciel prosi o sporządzenie notatki, która będzie podsumowaniem lekcji.

Uczniom można również zaproponować „zadanie dla chętnych”, którym będzie rozprawka.

Temat:

„Dobro i zło muszą istnieć obok siebie, a człowiek musi dokonywać wyborów.”
Ustosunkuj się do podanego stwierdzenia, pisząc rozprawkę. W argumentacji odwołaj się do lektury obowiązkowej i innego tekstu literackiego. Twoja praca powinna zawierać 200 słów.

Irena Sauter
doradca metodyczny